

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščansko-socialno glasilo.

Štev. 47.

V Ljubljani, v soboto 22. novembra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Novi boj proti latinstvu.

Pod tem naslovom piše tržaški čifut „Piccolo“: „Pod vodstvom spljetskega župana Miliča odpotujejo te dni v Rim vsi zastopniki vseh občin v Dalmaciji, da izroče papežu neko spomenico, v kateri zahtevajo, naj se upelje raba glagolice v vse cerkve Dalmacije, izvzemši Zadar. — To odposlanstvo, ki ni drugega nego izvršitev želj famoznega shoda, ki je bil na dan sv. Cirila in Metoda v Spljetu, mora dati razmišljati vsem onim, ki so občutljivi za latinstvo cerkva v „Regione Giulia“, ne samo radi bratskih vezij z Italijani v Dalmaciji, ampak tudi radi tega, ker se novim in hrupnim agitacijam pridružijo tudi naši slavizatorji in bodo iz njih vlekli koristi. — Nedavno, v kolikor so nam poročali, na slovenskem shodu v Šklednju, je govornik, župnik - dekan Kompore, hujskal okoličanske Slovence in sploh Slovane v deželi, naj na vse pretege agitirajo za glagolsko reformo.“

„Nasproti tem novim dejstvom bilo bi odveč ponavljati vse, kar je bilo že tolikokrat rečeno, o neoporočeni in izključeni pravici liturgičnega latinskega jezika v „Regione Giulia“, o izključljivo političnem značaju teh s plaščem vere pokritih agitacij, o dolžnosti pažnje, katero so dolžni vsi, ki hočejo, da je neobhodno potrebno vzdrževanje latinskega ali laškega značaja vseh institucij, ki dajejo sliko življenja naše dežele. — Rim, ki je bil vedno neodločen, ki ni nikoli zahteval, naj se njegov ukazi, če so bili nasprotni novotarijam — ki je vedno navduševal zahteve Slovanov, njegovih izvoljencev — gotovo ni delal v interesu verske discipline in vere same. Vatikan ne bi bil mogel izbrati druge poti, če je imel natančen program odstraniti iz cerkvâ Italijane, da je zanetil med vero in narodno zavestjo tak konflikt, katerega rešitev ne more drugega nego škodovati bliščobi vere. — Že štiri leta je razglašen pontifikalen dekret, ki urejuje rabo glagolice v liturgiji. In že štiri leta delajo Slovani pravo anarhijo v liturgiji, kakor da bi ne bilo dekreta. — Vsak protest Italijanov je bil, vsaj do sedaj, brez-

vspešen. Ena deputacija istrskega deželnega odbora podala se je minulo zimo v Rim in tu je dobila lepe besede in dobre obljube. Malo časa za tem pa je bila vsa iluzija — če jo je sploh še kedo imel — uničena po potrdilu, katero je dal Rim famoznemu sinodu na Krku, ki je po zgodovini in po pravici bilo in ostane največje žaljenje. Občine po otokih so protestirale v skupni spomenici. Istrski deželni zbor je ob zasedanju v Kopru sklenil mogočen protest. Iz Rima pa ni prišel noben odgovor ne direkten, ne indirekten, ne občinam na otokih in tudi ne istrskemu deželnemu odboru.“

„Sedaj bomo videli, kaj se zgodi po dalmatinskem odposlanstvu in po obnovljenih slovenskih in hrvatskih agitacijah tu pri nas. — Jedno vprašanje nam bo dovoljeno do novega tržaškopoperskega škofa. — Za časa ko ni bilo škofa v Trstu, po smrti mons. Šterka, prišel je tudi v Trst ukaz, naj se slednjič izvrši pontifikalni dekret l. 1898 in naj se sestavi in objavi znamenek cerkva, ki bi mogle po nepodeljeni hipotezi legitimno uživati privilegij glagolice po neprestani rabi skozi trideset let. Ta dokument, ki bi bil najjasnejša priča krivičnosti sedanjih novotarij in ki bi bil ugonobil vse prepire, ni še izšel. Po vsem onem, kolikor se je pisalo zadnja leta, bi tako delo ne moglo zahtevati toliko časa. Škof poreško-puljski, s katero škofijo ima naša skupno preteklost in sedanost, storil je to malo dnij za tem, ko je dobil dopis iz Rima. Novi tržaški škof bi ne mogel boljše pričeti svojega pastirstva, nego da uredi liturgično vprašanje tako, kakor zahteva zgodovina in pravica in kakor nasvetuje sam verski interes.“

Tako piše o cerkvi in cerkvenih vprašanjih laško, framazonsko, židovsko, iredentovsko glasilo. In vendar imajo Lah! mogočno zaslombo po svojih bogatinih in po za nje presrečni politični zvezi. Taki listi bi se imeli najmanj brigati za to.

Somišljeniki!

Shod zaupnikov katoliško-narodne stranke, ki se je vršil dne 13. oktobra t. l. v Ljubljani, je soglasno sklenil:

„V dosego denarnih sredstev, v kolikor so za izvršitev pričeteja boja neobhodno potrebna, naj se osnuje

Ljudski sklad.

Vsak somišljenik se pozivlje, da po svojih močeh prispeva k temu skladu, katerega naj vodstvo stranke po svoji previdnosti rabi v boju za dosego najplemenitejše pravice ljudstva:

splošne volilne pravice.“

Somišljeniki! Izvršujoč predstoječi sklep zaupnikov iz cele dežele, obračamo se do Vas, da, vsak po svojih močeh, prispevate v ljudski sklad. Vsak po svojih močeh! Ne obračamo se do nikogar, ki težko kaj žrtvuje. Pač pa se obračamo osobito do premožnejših somišljenikov.

Odločilen je boj, ki se je pričel z obstrukcijo v deželnem zboru. Gre se za osvoboditev domovine od tujega jarma liberalizma in birokracije. Gre se osobito za osvoboditev kmeta od gospodstva ljudi, ki ga zaničujejo in izkoriščajo. Gre se za osvoboditev ljudstva od jarma liberalno-kapitalistične klike, ki ne pozna drugega boga, nego svoj žep in ki še z drznim čelom žali in zaničuje, kar je nad vse vzvišeno, našo sveto katoliško vero!

Pričeti boj, ki utegne trajati več let, zahteva izdatnih sredstev: za organizacijo, za tiskovine, agitacijo, zlasti ob volitvah!

Prispevki so pošiljati upravitelju ljudskega sklada, veleč. gospodu Antonu Fettich-Frankheimu, kanoniku v Ljubljani.

Somišljeniki! S polnim zaupanjem se obračamo do Vaše izkušene požrtvovalnosti.

Vse za vero, dom in cesarja!

Vse za svobodo in pravico!

Vodstvo katoliško-narodne stranke:

Dr. Iván Šusteršič, načelnik.

Voščilo novomašnikove matere.

(Po resnični dogodbi).

Pri Dragarju imajo danes posebno velik praznik. Anton je postal duhovnik in je danes prvič zapel „Gloria in excelsis Deo“ pred altarjem Gospodovim. Topiči so grmeli, godba je igrala, iz zvonika se je glasilo ubrano pritrkovanje, zastave so plapolale na visokih mlajih, ki so bili okrašeni z vencami in napisami. Ljudstva se je zbralo od blizu in daleč toliko, da še v cerkev niso mogli vsi. Kakor očarano je vse ogledovalo svečani izprevod svatov, njim na čelu belo oblečene družice; kakor zamaknjeno je vse zrlo v novomašnika, ki je z zbrano duhovščino poslušal v prezbiteriju ganljivo propoved. No, in potem je daroval mladi duhovnik sveto daritev, ki so se je njegovi sorodniki od hrome matere pa do najmanjše sestrice še prav posebno udeležili po svetem obhajilu. Koncu svetega opravila je podelil novomašnik navzočim še sveti novomašniški blagoslov.

Veselje je napolnjevalo srca vseh, kar jih je povabil Dragar na gostijo. Pa se je tudi imenitno obnesel Dragar, misleč si: „Nova maša

našega Antona je samo enkrat. To je takorekoč duhovna ženitnina, torej mora biti tudi po zunanje podobna svatbi.“ Že so bile glavne jedi pripravljene, in bolj imenitne stvari so prišle na vrsto, kakor potice, torte, kava, čaj itd. Neki uradnik iz bližnjega mesta, ki je bil tudi povabljen na novo mašo, je začel prvi z napitnicami. Potrka tedaj z žlico ob kozarec. Splošni „pst! pst!“ je umiril precej glasno omizje. In kdo bi tudi tirjal od preprostih kmetov, da bi morali razumeti to zvonjenje. Kmalu se je šum polegel. Uradnik vstane, se odkašlja in prične: „Ni ravno posebno umestno, da si dovoljujem prvo besedo jaz, ki sem posvetnega stanu, pa pri tako slovesnem duhovnem prazniku. Storil sem pa to na željo pričujoče velečastite duhovščine. Duhovnikom sem prijatelj, ker sem prijatelj vere, ker bi nasprotoval svoji pameti, svojemu srcu, ko bi zaničeval sv. vero. Naučil sem se ceniti sv. vero kot sodnik, ker sem bil izkušal, da je večina hudodelcev zašla na pot hudobije, ker so se otujili sveti veri. Naučil sem se ceniti sveto vero kot oče svoji družini. Ne poznam namreč boljše in gotovejše dedščine za otroke, ki osreči nje in očeta, kot je strah božji;

kajti stariši, katerih otroci nimajo strahu božjega v svojih srcih, so taki, kot bi ne imeli otrok, ker niso njih otroci srce od njihovega srca in ne živijo njim v blagor. Tudi v zasebnem življenju sem se učil spoštovati in visoko ceniti blagor svete vere. Pač mnogo ljutih bojev in viharjev je že prestala moja duša, dosti bridkih izkušenj in težav sem že izkusil v svojem življenju, in med tem, ko bi bil kdo drugi v takem položaju vzel v roke samokres, sem se ozrl jaz na križ in vselej se mi je zacelila rana, vselej je utihnil boj in se mi je polegel vihar v prsih. In ker je le duhovnik mož vere, ki jo varuje in čuva, jo brani in zagovarja, ker je torej izročena njemu v varstvo in izhaja iz njegove delavnosti njena moč, kot svetloba od prižgane sveče, zato spoštujem mašniški stan, in moja najiskrenejša želja je, da bi živela duhovščina in mi posvetni ljudje v najlepšem sporazumljenju. Zatorej nazdravljam našemu prečastitemu novomašniku in mu želim vse sreče v njegovem svetem stanu, ki si ga je izbral, in mu kličem v imenu vseh gostov, takorekoč v imenu celega sveta, ki tako zelo potrebuje duhovnov, z radostnim srcem: Naj naš visokočastiti gospod

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 19. nov. Le po njih! To je geslo naših naprednjakov. Kdor ni ž njimi, ta ni nič vreden. Ako je za poštenimi uradniki, našimi duhovniki, mnogimi tovariši naposled prišel na vrsto tudi podpisani, ni torej prav za prav nič čudnega. A neumljivo je, kako more „Jednakopravnost“ psovati podpisanega ravno v hipu, ko se je potezal za pravice, katere se v dejanju večkrat ne priznavajo v polni meri, a so zlasti za hišne posestnike silno važne. Da torej svet spozna, po kom liberalci bijejo z loparjem, opišem na kratko ves dogodek.

Zadnjo nedeljo meseca oktobra smo šli podpisani, Zupančič Franc in Rejc Ivan kakor neka deputacija v pisarno gozdnega oskrbnitstva. Podpisani sem podal gospodu oskrbniku potrdilo, da sem vplačal za 1 m³ listja ter vprašal: „Prosim, gospod oskrbnik, za koliko časa imam dovoljenje na to potrdilo, katero sem prejel iz Vaših rok, nositi listje?“

Gospod oskrbnik pogleda listek in pravi: „Za letošnje leto, saj stoji letna številka 1902. Kaj pa hočete še več?“

„Le to še prosim, gospod oskrbnik“, odvrnem, „da bi tudi smeli nositi listje, ako imamo plačano, da bi nas ne ustavljali na cestah in tresli za koše ter vpili, kakor nad kakimi tihotapci ali tatovi, trgali nam potrdila iz rok in vpili: štiri koše je za 1 m³.“ Če smo pošteno plačali, naj ga tudi smemo pošteno in častno nositi.“

Gospod oskrbnik pogleda še enkrat na potrdilo in pravi: „A tukaj stoji za en meter! Da, štiri koše je en meter.“

„Zakaj pa stoji na vsakem potrdilu rudniški delavec — Bergarbeiter“, vprašam, „in zakaj plačujemo mi le po 60 vin. za meter, drugi pa 1 krono 20 vin., pa se tako meri. Saj je prišlo od ministerstva, da se dá idrijskim rudarjem-hišnikom stelje in drv, kolikor je potrebujejo, po najnižji ceni.“

„Saj imamo tudi mi tukaj“, poseže vmes g. oskrbnik.

„V dotičnem odloku“, nadaljujem, „pa ne stoji nikjer, da velja en meter samo štiri koše, ker se še-le malo časa piše na metre. Preje so dajali listje na voze, plačati je bilo 40 krajc. tudi celi mesec veljavna potrdila so izdajali, plačati je bilo tudi le 40 krajc.“ Konečno naprosim še, naj se nam potrdila puste v rokah, da se lahko pred sodiščem izkažemo, da smo plačali, ako nas kdo ovadi, da nabiramo listje.

Na potrdilih je podpisan gospod oskrbnik, ki takoj pripomni: „Saj je na listkih tudi zapisano, da smete nabirati le ob torkih in četrkih, pa brez sekire.“

Rejc Ivan pripomni, kako je tedaj, kadar je v torek dež, na kar odgovori g. oskrbnik: „Ako bo v torek dež, bo v sredo tudi.“

Zupančič Franc še vpraša, jeli velja za en meter, ako prinese kaka slabotna žena ali otrok po dvakrat v košku, jeli se jima sme vzeti listek in raztrgati.

Gospod oskrbnik se je izognil jasnemu odgovoru ter dejal: „Zato je samo ob torkih in četrkih, ker nimamo toliko čuvajev, da bi vse stražili. Glejte, da ne bote škode delali!“

Obljubili smo ter izjavili, naj postavno kaznujejo vsakega, ki bi škodo delal. Končno smo še enkrat zaprosili, naj se nas po cestah v miru pusti, ne pa za polne koše stresa, nad nami vpije in potrdila iz rok trga.

To se „čilo“ v pisarni gozdnega oskrbnitstva — libečva — pa vpijejo o nekih zahtevah.

Ko smo šli iz pisarne, pravijo nekateri: „Pojdimo še k gospodu županu v občino!“ Zvedeli smo pa, da ravno govori v bralnem društvu. A kmalu ga zagledamo, šel je proti domu. Pet mož, namreč trije prej imenovani ter Franc Pivk in Ivan Albreht, se nas poda za njim na dom. Ko ga dobimo, ga prav vljudno vprašamo: „Prosim, gospod župan, ali se kaj spominjate, da se je l. 1897 ravno potom mestne občine podala tedaj v Idriji bivajočemu ministru Ledeburju neka prošnja, tičoča se idrijskih hišnikov, da bi vendar enkrat lahko dobili listja in drv. Slišali smo, da je prišel še isto leto ugoden odgovor.“

Gospod župan odgovori, da se tega dobro spominja, da pa je bil tedaj bolehen in da ga je drug namestoval.

Prosili smo ga nato, da poišče oni odlok ter spremlja našo deputacijo v pisarno gozdnega oskrbnitstva, kjer bomo predložili ministrov odlok.

Župan obljubi, da bode že poiskal ter tudi storil, kar bo v njegovi moči. Povdarjal je pa tudi, da ne moremo oskrbnitstvu določevati, na kar je Zupančič povedal, kar se je zgodilo pretekli teden njegovi ženi in sinu. Tudi tedanji občinski odbornik Ivan Rejec je prosil župana, naj spremlja deputacijo v gozdno pisarno, za isto govorita tudi Albreht in Pivk.

To je tisti strašni greh, katerega smo storili, ne podobčinsko streho, ampak pod županovo! Radi tega dejanja pljuje „Jed.“ okoli sebe, zlasti nad „katoliškim“ paznikom Josip Modrijanom. Le škoda, da je izpustila pridevek l., ter se s tem pač zamerila Jos. Modrijanu II., ki pa ni „katolišk“.

Tretje dejanje se je izvršilo pod občinsko streho dne 2. novembra t. l. v županovi pisarni. Kakor dogovorjeno, se snidemo po solarski maši ter se napravimo k županu. Občinski odbornik Rejc ni hotel iti. Šli smo Zupančič, Pivk in jaz.

„Prosim, gospod župan, sedaj smo prišli radi one prošnje, kakor ste nam obljubili pretečeno nedeljo“, ogovorim župana. — Gospod župan vstane s stola in pravi, da ni dobil in da je rešitev prošnje izgubljena. Sicer pa, da je bil tisti teden že dvakrat pri gozdnem oskrbnitstvu, da pa gospodov ni dobil, ker so bili na lovu.

Na to županovo pojasnilo pripomnim jaz, da je žalostno in sramotno, ako se taki spisi izgublajo. Kar je za nas najbolj važnega, se pa izgubi.

Gospod župan se zagovarja, da je to le navaden papir in da nima nobene važnosti, da

le omenja, naj se da idrijskim hišnikom, kar potrebujejo stelje in drv; omenja tudi sedanje plavljenje drv, katero bodo odpravili, čimpreje bo mogoče.

Na te besede vprašam gospoda župana: „Je-li na tistem papirju podpisano, vaše ime ali moje ali ministrovo“, na kar župan nekoliko nazaj stopi in reče: „Ako bote imeli tega med seboj, ne bote ničesar dosegli, ker je tako nesramen in neumen. Ako bi že kak delavec tako govoril, bi se mi ne zdelo čudno, pa vi ste, kolikor vas poznam, paznik, in še tako nesramno in neumno govorite. Sicer sem pa zvedel, da ste kandidat za nove volitve; kadar boste izvolili novega župana, mu boste pa naročili, naj vam poišče prošnjo, ali pa pojdite k svojemu poslancu.“

Gospodu županu razložim, da se moti v osebi. Za kandidata nisem jaz postavljen, ampak Ignacij Modrijan, toda od socijaldemokratske stranke. Povedal pa sem mu tudi, da še noben župan ni bil večer, ampak vsak le za nekaj časa, tako tudi sedanji ne bo zmiraj. „Kar pa zadeva Vaše besede, da naj gremo k deželnemu poslancu v farovž“, rekel sem, „ali tudi Vi greste, ko dobite kako obvestilo s pošte, v cerkev ali v farovž iskat?“

Tudi tovariši so se v svojih izjavah skladali z menoj. Ko smo odšli iz pisarne, dejal mi je neki tovariš: „Sedaj pa gotovo prideš v idrijski list „Jednakopravnost“.“

Meni ni bilo mnogo na tem. Kot paznik poznam dobro svoje dolžnosti, saj sem zaprisežen in dobro vem, pred kom, vest imam pa tudi še. Meni ni treba od hiše do hiše hoditi in prositi za triletno službo. Josip Modrijan I.

Opomba. Ko so k županu prišli omenjeni možje, obljubil je najprej, da hoče važno listino poiskati. Ko je ni našel, ker je bila izgubljena, izmislilo si je njegovo glasilo, da hoče naša stranka agitirati s tem. Izjavljamo, da nas je spekle, ko smo čitali, kako nesramno napada županovo glasilo neljube osebe, ako se tudi potezajo za domače potrebe. Žalostno pa je vse-kakor, da se hoče lastno blamažo pokrivati s psovanjem. Sicer pa Vas vprašamo: Kaj pa delate pravzaprav? Toliko Vas je v občini, pa še izgublimate najvažnejše listine?

Politični pregled.

Presvitli cesar boleha na revmatizmu (trganju po udih) in že več dni ne zapusti grada Schönbrunn. Vendar bolezen ni nevarna in upati je, da presvitli cesar kmalu zopet popolnoma ozdravi.

Slovensko-hrvatska delegacija na Dunaju.

„Slovenca“ brzojavlja z Dunaja, da sta „Slovenski centrom“ in „Slovensko-hrvatski klub“, ki sta se fuzijonirala, vsprejela skupno ime „Slovanska zveza“.

Srbi iščejo prestolonaslednika. Vkljub raznim izjavam kralja Aleksandra, da v Srbiji

novomašnik uživa svojo sveto čast dolgo, dolgo let in najde vso srečo v svojem poklicu!

Živio, živio, živio!“

Zaropotali in zapeli so kozarci, in vse je hitelo napivat gospodu slavljenču, pa tudi s poštenim uradnikom so trkali možakarji in ga hvalili: „Vi ste poštenjak; da bi imeli vsi tako pamet, potem bi se bolje godilo na svetu.“

Ženske so si brisale solzne oči; besede, ki jih je govoril modri gospod, so jih ganile v dno srca in morale so dati duška svojim čutilom s solzami. Govorjenju ni bilo ne konca ne kraja. Vedno in vedno so zveneli kozarci in se vrstile napitnice in zdravice.

Naposled je minulo tudi to, in možje so hoteli nabasati spet ugasle pipe, ženske so že ogledovale z vidnim dopadanjem velike, pisane skledice s kavo — toda stoj! Sredi šuma iznova zazveni kozarec. Kdo se bo neki oglasil? Nobeden se ne dvigne. Vse se ozira na okrog in nestrpnno pričakuje govornika. Zdajci zaropota nekaj zgoraj pri gosposki mizi. Mati novomašnikova je, ki se spravlja s svojimi bergljami na noge. Z veliko težavo se nekoliko vzravna, se ozre s svojimi velikimi, izrazitimi očmi v zbrano

družbo, da takoj potihne vsak najmanjši šum. Dobra mamica je blede kot zid in solze radosti ji igrajo v očeh. Že izkuša pričeti, a noče ji iti z jezika — prehudo je razburjena in ginjena. Naposled se ojunaci in prične:

„Ljubi moj sin novomašnik, toliko lepih in odkritih želja in voščil si slišal, čuj naposled še voščilo svoje matere. Videl si, kako težko sem se danes priplazila ob bergljah k oltarju, da vsprejem tvoj sveti blagoslov. Glej, tako sem se nekega dne plazila v cerkev, a ne ob bergljah, ampak v naročju noseč na smrt bolno dete, ki sem si je optala na hrbet. Ta otrok si bil ti, dragi moj Anton! Ljudje so že obupali nad tvojim življenjem, toda tvoja mati je pribežala pod pomoč zdravja bolnikov, k sveti Materi božji. S solzami in vzdihom in z gorečo molitvijo sem te nesla k naši ljubi Gospej na Sveto goro. Tam sem molila in darovala, a najdražji dar si bil ti, moj Anton. Tu sem obljubila ljubi Materi božji, da boš otrok Marijin in postal duhovnik po srcu Marijinem, ako ti izprosi zdravje in milost poklica za mašniški stan. In uslišala me je. Brez vsakih zdravil si ozdravel; ostal si, hvala Bogu, tudi kot dijak zvest materini obljubi in si izvolid

duhovski stan. Danes sem torej izvršila daritev ki sem jo obljubila na Sveti gori, in danes ti kličem ob tvoji novi maši: Bodi in ostani duhovnik Marijin! To je edina moja želja. Ne bom povpraševala, če si bogat, če imaš lepo službo in visoko čast, samo, da boš ostal vedno pobožen, udan, čist duhovnik Marijin, pa bo moja božja pot na Sveto goro tisočkrat poplačana. Potem rada umrjem, in bom v nebesih deležna tvoje časti, kajti Marijin duhovnik je nebeški duhovnik. To je moje voščilo ob tvoji novi maši. In ker so drugi končali svoja voščila z „Živio-klici“, storim to tudi jaz, ti napijem in kličem: Ubogi moj otrok s Svete gore, dragi moj sin Anton, duhovnik Marijin, živio, živio!“

In tisočkratni „živio“ se je razlegal daleč okrog, kozarci so zazveneli, kajti materino voščilo je ganilo srca vseh: ženske so ihte in celo moški so si brisali solze z lic. Mati je pa odložila berglje, jokala z jokajočimi, veselila se z veselimi in gledala s svojimi velikimi, ljubeznjivimi očmi svojega Antona, Marijinega otroka, kojega preteklost, sedanost in prihodnost je počivala za mater v eni sami besedi, v besedi „Marija!“

sedaj še nihče resno ne misli na rešitev vprašanja glede srbskega prestolonasledstva, je vendar to vprašanje v srbskih krogih neprestano na dnevnem redu. Pred nedavnim je došla v tem oziru iz Belgrada zanimiva vest, da namerava kralj proglašiti za svojega naslednika na srbskem prestolu brata kraljice Drage, ki biva sedaj v Parizu. To vest pa je srbska vlada takoj najodločneje zavrnila. Sedaj pa je došla o tem oziru nadaljna vest. Iz Belgrada namreč javljajo, da so 18. okt. v državni tiskarni na zelo skrivnostni način natisnili kraljev proglas, v katerem se kraljičin brat proglašuje za prestolonaslednika. Ta tiskovina pa, tako javljajo v navadnem poročilu, ni zagledala belega dne, ker so o njej pravočasno zvedeli avstrijski vladni krogi na Dunaju in poslali v Belgrad tak migljej, da so morali proglas ustaviti. — Morda vest v tej obliki ni povsem resnična, dokazuje pa vendar le, da iščejo naslednika in bi ga radi našli v kraljičinem bratu.

Napad na belgijskega kralja. Ko so se vračali v soboto člani kraljeve rodbine od mrtvaške maše, ki se je vršila v spomin obeh zadnjih belgijskih kraljic, streljal je anarhist Rubino trikrat v vozove. Orožniki so napadalca takoj prijeli ter ga le s težavo rešili, da ga ni raztrgala razjarjena množica. Napadalec je povedal, da je Italijan, rojen v Pinardu pri Neapolju leta 1859. ter je po poklicu knjigovodja.

Kraljica Draga. „Novoje Vremja“, glasilo ruskega ministra za zunanje posle, piše: „Na Dunaju in v Pešti so se varali, ker so mislili, da menjavi ministerstva v Srbiji bo sledila tudi menjava politike v kraljestvu. Milanovi časi so minuli, Aleksandra so izučile grenke izkušnje in je trden v tem, da ne razruši vezi, ki ga vežejo z Rusijo, ko je v tem podpiran od svojega naroda in od svojega „najboljšega prijatelja“ kraljice Drage, katera, samo ker je zvesta rusko-srbskemu prijateljstvu, je trpela in še trpi na maščevanju in obrekovanju sovražnikov Slovanstva. Dokler bo Srbija v zvezi z Rusijo, ni smeti niti na to misliti, da Srbstvo kaj izgubi na svojih narodnih in zgodovinskih pravicah v Bosni in Hercegovini; nobena obljava Avstro-Ogerske ne more dati tega, kar Rusija lahko dá Srbom“.

Domače novice.

Javno predavanje priredi zopet prihodnji torek ob polu 8. uri zvečer v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ „Slovenska kršč. socialna zveza“. Predaval bo g. dr. Mihael Opeka.

Čujte slovenske občine! Nemška občina Belapeč na Gorenjskem ima samo vžigalice nemškega „Schulvereina“. Čisti dobiček od teh je znašal lani celih 600 gld.! Vsi ti so romali v podporo nemškim šolam. In kako so Nemci radikalni! Po nobeni gostilni in v nobeni trgovini ne dobite drugih vžigalic, kot nemško-narodnih z nemškimi barvami. Če bi se po tem zgledu ravnale vse slovenske občine ter naročale in kupovale samo naše domače vžigalice, koliko tisočakov bi vsako leto shranila naša vrla družba sv. Cirila in Metod! Gostilničarji in trgovci so po večini liberalnega duha, in koliko jih je med njimi, ki še slovenskih vžigalic nimajo ne. Tukaj podrezajte, gospod Malovrh in imeli bote dosti dela — „klerikalizem“ pustite pa na miru!

Cvet kranjske inteligence imenuje neki učitelj tiste voličke, ki so oddali v peti kuriji glas za Lukca, in ta vlada in dela na Kranjskem, tako trdi imenovani napredni učitelj, najbrže Jaka, ko skuša opravičevati postopanje šolskih oblastnih v Ljubljani. Med ta cvet spadajo gotovo tudi tisti, ki so po „Narodovem“ poročilu v Kostanjevici metali blato, kamenje in gnojnico na duhovnike. Saj je „Narod“ trdil, da so bili to Vaši možje! No, tak cvet liberalcem privoščimo! Dular iz Karlč, ta že sedi v zaporu, ta je lep cvet, kostanjeviški Kržišnik je pa še lepši cvet! Taki cvetovi rode tudi že — sad!

Novomeški Slanc je zopet zajahal političnega konja. Na dolgo in široko razodeva svoje misli glede liberalnega kostanjeviškega shoda. Mož je tako naiven, da misli, da ga imajo ljudje

še za resnega. Skril se je seveda za Kostanjevico, a iz vsega odseva tak pristen Slančev slog, da ga tudi najboljša korektura ne odpravi. V „Narodovem“ uredništvu imajo vselej „hetz“, kadar dobijo kako debelo Slančevo pismo, samo eden je jezen, in to je Riko Malovrh, ker mora popravljati ter jih prilagoditi drugi pisavi. Mi nimamo nič zoper to, če Slanc politizira, nas nasprotno še veseli, da liberalcem pomaga s svojim duhom, saj čim več bo pisal, tem prej bo zunanji svet spoznal, da jih ni neumnejših na svetu, kot so kranjski liberalci. Kadar bode enkrat stala slovenska univerza, upamo, da bodo v steklenih omarah hranili spise z naslovom: Slančevi članki!

Lepa primera. List slovenske inteligence spusti tu pa tam kako posebno robato, ki razgreje celo razvajene liberalne živce, in tako je ta teden rajhenburški Harambaša trdil, da bi klerikalni podrepnik na ukaz kakega popa volil tudi fajmoštrov škorenj, če se mu ga postavi med dve goreči sveči na mizo. — To sicer diši precej po blasfemiji, ali to moramo reči, da je ni cerkvene naprave, katere bi liberalci še ne bili smešili. Toda, gospoda se bori zoper — klerikalizem!

Na dan z resnico! „Narod“ je zapisal gorostasno laž: „Našim ljudem se sme v pastirskih listih reči, da duhovnik, ki po krivem priseže ali svojega nezakonskega otroka umori, še vedno ni tak grešnik, kakor poštenjak, ki voli liberalno“. Kje, kedaj in čegav pastirski list je to pisal, g. Malovrh? — Ali veste, kako pravimo tistemu, ki namenoma laže?

Dr. Slanc — prijatelj ljudstva. Braneč kostanjeviške razgrajače, je zapisal novomeški Slanc duhovite besede: „Kje ste bili farovski korenjaki, ki znate uboge ljudske denarje požirati, kakor možje!“ — Človek ne bi verjel, da si upa mirne vesti kaj takega zapisati dr. Slanc, ki je poznan po celem Dolenjskem kot največji ljudski prijatelj!

Gorjanski fantje so nastopili na Jesenicah pri zadnji delavski predstavi. Vrlo lepa je ta medsebojna kolegijalnost in ljubezen. Nastopili so v dr. Krekovi igri: „Cigan čarovnik“. Nekateri osebe so bile prav izborne. Najbolj sta pa ugajala Miško in Pavle. Igrala sta res tako, da kmetski izobrazbi tolike rutine ne bi bili pripisovali, ko bi ne vedeli, da so to udje mladeniške Marijine družbe v Gorjah. Nekaj pristno gorenjskega je tičalo v teh kmetijskih tipih, česar posebno glede izgovarjave ne bo ponaredil noben mestni igravec. Cigan je bil pristen Hrvat, Pavle pa korajžen, ponosen Gorenjec. Naj se fantje le pridno urijo naprej, in zopet bomo radi pohiteli k njihovemu nastopu. Jeseniški igralci so ponavljali igro „Skopuh“. Reči pa moramo, da je bila prva predstava boljše in da se je polastila neka šablona. Sufler naj bi izpolnoval res svojo dolžnost in potem ne bi spraval igralcev v zadrego. Upamo, da bodo te besede zadostovale, da bo drugič arangement boljši.

Poročilo o I. shodu slovenskih nepolitičnih društev. Ravnokar je izdala „Slovensko kršč. soc. zveza“ o tem velevažnem shodu ki se je vršil 7. in 8. septembra v Ljubljani obširno poročilo, katero je spretno uredil č. g. Luka Smolnikar. Odbor „Zveze“ posvečuje to poročilo presvetlemu gospodu dr. Antonu Bon. Jegliču, knezoškofu ljubljanskemu, pokrovitelju shoda. V poročilu so vsi referati, ki so bili na tem shodu in debate. Bogata poučna vsebina je tako-le razdeljena: Uvod in priprave. — Shod. Otvoritev in pozdrav. Imenik društev. Zborovanje. Poslovnik za zborovanje. — Notranje poslovanje „Zveze“. I. „Zvezino“ delovanje v Ljubljani. II. „Zvezino“ delovanje po društvih. — Izselsjevanje. — Medsebojna pomoč društev. — Pravno varstvo. — Pozdravi. — Potreba organizacije. — Navod za snovanje in vodstvo društev. Uvod. I. Marijine družbe. II. Svetna katoliška društva. A. Kakšna društva snujmo Slovenci. — B. Zasnovanje izobraževalnega društva. C. Vodstvo izobraževalnega društva. I. uradno poslovanje. II. društveno življenje. A. Poduk v kršč. soc. izobraževalnih društvih. B. Zabava. Sklep. — Shodi in govorniki. — O strokovni organizaciji. — Vrtna veselica. — Nadaljevanje shoda v pon-

deljek. — Sv. maša z govorom dr. Kreka. — Hrvatsko-slovenska zajednica. — Pozdrav hrvatskemu metropolitu. — Pozdrav krščansko-socialnih železničarjev. — O dunajski osrednji zvezi. — Časnikarstvo. — Volitev „Zvezinih“ pomožnih odborov. — Sklep. — Važnejši brzojavni pozdravi. — Ta knjiga je kakor že ta pregled kaže dragocena zakladnica praktičnih navodil. Noben župni urad, noben naš somišljenik, ki se zanima za javno življenje ne bi smel pogrešati te knjige. Nobeno naše društvo naj ne bo brez te knjige. Delovanje, urejeno po teh navodilih bo Slovincem prineslo krasnega sadu. Posebno navod za snovanje in vodstvo društev naj bi se pridno prebral. V tem navodu so tudi različni obrazci uradnih ulog, uzorna pravila izobraževalnega društva, navodi z obrazci za društvene odbornike, poslovnik i. t. d. To poročilo je zveza izdala skupno kot štiri snopiče svoje „Knjižnice“. Skupno obsegajo ti štiri snopiči 142 strani. Na platnicah te „Knjižnice“ je pričela priobčevati svoj „Vestnik“, iz katerega se razvidi gibanje „Zveze“ in njenih društev. V tem „Vestniku“ daje „Zveza“ društvnikom tudi razna navodila tako n. pr. o delovanju v društvih po zimi. „Zveza“ naznanja, da bo izdajala na platnicah tudi zapisnik dobrih knjig i. t. d. Poleg vsega tega obsegajo ti štiri zvezki, ki so izšli skupno tudi konec dr. Vil. Schweitzerjeve razprave o našem društvenem in shodnem zakonu z obširnim stvarnim kazalom. Prihodnji osmi in ob enem letošnji zadnji snopič „Knjižnice“ izide meseca decembra ter bo obsegal poročilo o protialkoholnem gibanju. Vseh osem snopičev velja skupno samo 2 kroni 40 vin. in se naj naročnina pošlje na naslov: Luka Smolnikar, stolni vikarij v Ljubljani. Priporočamo „Knjižico Slovenske kršč. soc. zveze“ kar najtopleje!

Kaj bi moral imeti vsak inteligent Slovenec. Ravnokar je izšel 4. zvezek šestega letnika „Katoliškega Obzornika“. Ta znanstveni list je res tako temeljita revija časovnih in znanstvenih vprašanj, da bi moral ta list imeti naročen in ga čitati vsak inteligent Slovenec 4. zvezek ima naslednjo bogato vsebino: Ideali življenja. (Dr. A. Ušeničnik.) „Brez rešne poti“ Disharmonija med idealom in življenjem odkod? — Kaj je ideal? Življenski etični ideal. — Konec modernega idealizma pesimizem ali epikureizem. — Najvišji ideal življenja, najvišja bogopodobnost. — Luč iz neskončnosti, vir enote in različnosti v življenju. — „Nadljudje“. Idealni poklic — Redovni stan idealen stan. — Epilog — Ideal vseh idealov. — Vera in umetnost. (Fr. Ks. G.) Potem vere za umetnost (Goethe, Hello). — Enketa o tem vprašanju — Odgovor Zdzichowskega. — Verski in moralni ideali katolicizma pa umetnost. — Krščanski „prometeizen“. — Zdzichowski o svobodi v umetnosti. — Kristus v umetnosti. — Nekaj misli o descendenca. (Dr. A. Ušeničnik.) Jezuit Wasmann za descendenca. — Descendenca ni isto, kar darvinizem. — Bankrot darvinizma. — Zmislj descendenca in nje momenti. — Pomiselki zoper descendenca. — Facit vprašanja o descendenca. — K novemu duševnemu gibanju v Rusiji. (Fr. Ks. G.) Za Rusijo — nova doba — Brošure grofa Moszynskega. — Nevarne struje med Rusi in Poljaki. — Rusifikatorji in rusifikacija. — Moscynski o veri. — Sužnost pravoslavne cerkve in klici po svobodi. — Stahović, Čerkaski Durnovo, knez Volkonski, škof Nikanor o svobodi vesti. — Po poti žrtev — do zore. — Vzgoja in izobrazba duhovščine na Slovenskem v srednjem veku. (Dr. J. Gruden.) Duhovščina edina nositeljica omike in znanosti v srednjem veku. — Duhovske šole — Šola v Čedadu. — Vseučilišča in slovenska duhovščina — V Bolonji — V Padovi. — Šole na Kranjskem — Vzgoja duhovstva po župniščih — Kleriki — učitelji. — Stopnja duhovske naobrazbe na Slovenskem — Slovenci profesorji na dunajskem vseučilišču. — Pomen filozofije za umetnost. (M. P.) Kaj je filozofija. — Vpliv filozofije na vse duševno delovanje — na umetnost. — Historični dokaz. — Prognoza o bodoči umetnosti. — A polo-

getične misli. XIII. Katastrofe — prirodni pojavi ali kazni božje? (Dr. A. Ušeničnik.) — XIV. Zakaj preganjajo redovnike? (Dr. A. Ušeničnik.) — Cerkev in cerkve. Oporoka Leona XIII. — Razvoj in razkroj protestantizma. (A. U.) — Hus in pravoslavna cerkev. (A. U.) — † Dr. Josip Pavlica. — Razne stvari. — Glasnik „Leonove družbe.“ — Slovstvo (na platnicah). Za celo leto velja „Katoliški Obzornik“ samo 5 kron, za dijake pa celo leto samo 2 kroni. Naročnina naj se pošilja pod naslovom „dr. Aleš Ušeničnik v Ljubljani, stolno župnišče.“ Kdor še nima tega lista naj ga ob novem letu gotovo naroči, kdor ga pa že ima naj svojega prijatelja ali kakega dijaka razveseli o Božiču z naročilnim listom na „Katoliški Obzornik.“

Slovensko katoliško akademsko društvo „Danica“ si je izvolilo za zimski tečaj sledeči odbor: Predsednik: stud. phil. Ivan Grafenauer, podpredsednik: stud. iur. Fran Schaubach, tajnik: stud. phil. Anton Sušnik, blagajnik: stud. for. Matej Dagarin, knjižničar: stud. med. Anton Razbergar, gospodar: stud. phil. Fran Porenta.

Dogodki ameriškega Slovencea. Matija Kavčič se piše junak zabavne povestice, ki se mu je pripetila v blaženi Avstriji. Matija Kavčič je prišel pred več leti v Ameriko in se nastanil v Clevelandu, kjer je sedaj nova slovenska fara. Nesreča je hotela, da Matija na Avstrijskem še ni zadostil vojaški dolžnosti. Poročil ga je v Clevelandu č. g. V. Hribar. Na prigovarjanje svoje žene se vrne letos spomlad na Krajsko Matija, njegova žena in dva mala otroka. Prej si je Matija še prosil krstne liste svojih otrok. Matija v Ameriki ni mislil na to, da bi prosil amnestije pri Njegovem Veličanstvu, avstro-ogerskem vladarju. Vlada mu je seveda to vzela za zlo in ko prisope Matija ves srečen nazaj v rojstni kraj v Dobravico na Dolenjskem, ugrabijo ga orožniki in tirajo pred „zeleno mizo“ v Ljubljani. Pri „zeleni mizi“ je Matija obsojen na tri leta k 17. pešpolku in na deset dni zapora. Matija presedi temnico. Po končanem zaporu pride Matiji na um, prositi za amnestijo — ki pa se navadno ne podeli, če že imajo begunca v rokah, ampak samo tedaj, ko mu itak nič ne morejo. Matijeva prošnja je po nekaj tednih ovržena in Matiji naroči okrajni glavar v Litiji, da bo moral štiri leta komis jesti — njegova žena naj se živi kot ve in zna. A Matijo je Amerika naučila podjetnosti. Komaj je zapustil glavarja v Litiji, gre si hitro utešit ranjeni želodec z dolenjskim cvičkom in telečjo pečenko v najboljšo litijsko gostilno. Po nesreči pridivja tedaj v Litijo dunajski brzovlak. Matija dobi tedaj srečno misel, popihati jo nazaj v Ameriko. Kupi vožni listek na Dunaj, menda celo za drugi razred. Na Dunaju brž „zglia“ z agentom za „šifkarto“ in v desetih dneh se zopet znajde na Marble Street, Cleveland, v gostilni Antona Tomažina, kjer je od samega veselja plačal starim znancem za pivo in smodke. Tako ima nova slovenska fara v Clevelandu eno družino več, Avstrija pa enega vojaka manj.

Prvi sneg v Trstu so videli letos v ponedeljek.

Strašna nesreča. V noči med nedeljo in ponedeljkom šel je čuvaj južne železnice na postaji Sežana proti 3. uri zjutraj pregledovat odmerjeno mu progo. Na progi je zagledal nekaj. Posvetil je z lučjo, in groza, zapazil je, da je to človek. Bil je brez nog in brez ene roke; glava je bila ranjena in obraz je bil pokrit s sedeno krvjo. Iz obleke je čuvaj spoznal, da je ta moral biti uslužbenec železnice. Naznanil je to predstojnikom, ki so pritekli na lice nesreče z okr. zdravnikom iz Sežane. Truplo so spoznali: bil je Josip Jeraj, sprevodnik, ki je prišel s tovornim vlakom št. 162 iz Ljubljane. Sedel je v hišici na zadnjem železniškem vozu. Ko je vlak prispel v Trst, vprašali so po Jeraju, a nihče ni vedel nič o njem. A kmalu je prišla iz Sežane žalostna vest. Ob 5. uri zjutraj sta dva kurjača na postaji južne železnice čistila železnične stroje, ki so prav takrat prišli iz Ljubljane. Z grozo sta zapazila, da so bili krvavi. Iz vsega tega se sklepa: Nesrečni Jeraj, ki je sedel pod strešico zadnjega voza, padel je na progo in ostal brez zavesti, ležeč čez progo. Okoli 30 minut kasneje

prispela sta iz Ljubljane dva stroja, ki sta prej spremljala tovorni vlak, ki sta povozila ubogega Jeraja in ga tako strašno razmesarila. Truplo so prenesli v mrtvašnico v Sežani.

„Manjando vien apetito“ pravijo tržaški Lahi. In da imajo Lah pri vsej objestnosti še velikanski apetit, to vidimo povsod. Ker hoče avstrijska vlada uvesti, oziroma izpopolniti laško paralelko na nemški univerzi v Inomostu in ker je nasprotna ustanovitvi laške univerze v Trstu, oglasil se je rimski list „Tribuna“ z nasvetom avstrijskim Lahom, naj le vzprejmo vladino ponudbo, s katero hoče popolniti laške paralelke v Inomostu. Tako dobe Lah pravico, zahtevati na vseh nemških univerzah laške paralelke. Zraven teh paralelek pa naj zahtevajo v Dalmaciji, v Trstu, v Gorici, v Reveredu stolice za razne p.edmete. — In če jim tudi da vse to avstrijska vlada, še ne bodo siti, temveč prihajali bodo vedno in vedno z novimi zahtevami.

Naše podlistke ponatiskujejo razni slovenski ameriški listi in „Naša Sloga“ v Zagrebu.

Iz Kranja se poroča: da se bode vršil skupni razgovor obrtnikov v nedeljo 23. t. m. ob 4. uri popoldne na novi pošti. Ker bode ta skupni razgovor zelo važnega pomena, posebno za rokodelce, je želeli prav obile udeležbe.

Živo srebro v Idriji. L. 1901. so v Idriji nakopali 904.663 q živosrebrne rude. Živega srebra se pridobi na leto okoli 5600 q.

Razne stvari.

Češki virtuoz Kubelik igral je v kraljevi palači pred angleškim kraljem in kraljico. Kralj je čestital umetniku s sledečimi besedami: „Večkrat sem že čital v listih o Vaših vseh, a sedaj sem se mogel sam prepričati, da so bile vse pohvale zaslužene.“ Onega koncerta vdeležil se je tudi nemški cesar, ki je hotel spoznati umetnika in izrazil mu je svoje veselje, videti ga kedaj na Nemškem.

Skrivnostna bolnika. V vsprejemni sobi nekega dunajskega zdravnika, vseučiliškega profesorja, sta se nedavno vsak dan pojavila dva gospoda, ki sta pa vedno izginila, predno sta prišla na vrsto. Ker se je to par dni ponavljalo, je sluga opozoril zdravnika na ta dva čudna bolnika. A glej! Tudi prihodnji dan sta jo bolnika pobrisala prej, predno ju je sluga poklical k zdravniku. Te dni je pa dobil zdravnik od finančne oblasti odlok, v katerem se mu davek silno pomnoži. Ogorčen je šel zdravnik k finančni oblasti in ondi je zvedel, da sta bila skrivnostna „bolnika“ odposlana od finančne uprave, da zapisujeta, koliko bolnikov zdravnik ordinira na dan in koliko znese njegov dnevni zaslužek.

Kraljica zdravnica. Portugalska kraljica Amelija je dolgo in temeljito proučevala medicino. V ta namen je prepotovala vsa glavna portugalska mesta in obiskala vse bolnice v teh mestih. Ko se je vrnila v Lisabon, poklicala je k sebi najslavnejše zdravnike in z njimi določila načrt zdravstvenih reform. Kraljica Amelija opetovano zdravi dame svojega dvora.

Vesel dogodek na italijanskem dvoru. Italijanska kraljica Helena je povila zopet hčerko. Krstili jo bodo na ime Mafalda. Prva hčerka se imenuje Jolanda.

Nova ženska imena so uvedli v haremu sultana v Sulu, kakor poroča neki angleški častnik, ki se sedaj mudi na Filipinih. Med drugimi čuješ ta-le ženska imena: „Vonj lilij“, „Med življenja“, „Plesajoči solnčni žarek“, „Jutranja zarja“, „Oaza v puščavi“, „Mesec na vodovju“, „Petje slavca“, „Šepetanje vzhodnega vetra“. Poezije dovolj je v teh imenih.

Izseljevanje na Ogerskem dela skrbi državnikom. V zadnjih 20 letih znižalo se je prebivalstvo na 460.000. Večina se je izselila. Vzroki izseljevanja so sijajne socialne razmere, v katerih vlada liberalizem.

V mejah šovinizma. Avstrijski laški listi, ki pišejo za neodrešene brate, trudijo se na vse pretege, da obdrže neodrešene čitatelje v največjem navdušenju za Italijo. Najmanjši dogodek v Italiji je za naše neodrešence že svetovnega pomena. Da pa pridejo v tem naporu tudi do

smešnosti, to nam dokazujejo sledeče vrstice, ki jih čitamo v nekem tržaškem iredentovskem listu: „Ob prihodu kralja in kraljice v Rim, ko sta vladarja pozdravljala ministre, skakala je princezinja Jolanda, katero je čuvala guvernantinja, v sprejemnici od stolice do stolice. Ko je pa videla, da hočeta roditelja oditi v kočijo, hotela je tudi ona z njimi, a jej niso pustili in plakati je začela vsa obupana. Guvernantinja je vzela princenzinjo na roke, pogladila jo je in nesla v kočijo, ki jej je bila namenjena. — Zunaj postaje pričakovala je velika množica vladarske kočije, dasi je bil velik dež. Kočija princezinje Jolande, katero so spremljali biciklisti, ostala je nekoliko zadaj, in množica je po vsej dolgi črti do Kvirinala prirejala prisrčne ovacije princezinji. Princezinja je z nasmehom pozdravljala, dasi je imela še solze po obrazu.“ — Jolanda ima kako poldrugo leto; pripravimo se torej že lahko na kako njeno „govoranco“.

Boj pariški šunki je napovedal nemški poljedelski minister. On hoče na vsak način, da Nemčija preneha s kupovanjem pariške šunke, a odredil je, da se stotine svinj pripelje v Nemčijo iz Češke v svrhu šunke. Tako se nadja minister, da Nemci spoznajo razliko med pariško in nemško šunko.

GLASNIK.

Razmere v Vevčah.

Iz Vevč, 19. novembra.

Že precej časa „Slov. List“ ni ničesar poročal o naših razmerah. Pa nikar ne mislite, da tukaj spimo — ne, gibljemo se, in sicer mi, krščanski delavci in socialni demokratje, seveda vsak po svoje. Najprej nekoliko o naših rudečih!

Lahko trdimo, da naši takozvani soc. demokratje res niso bogsigavedi kak vzor socialnih demokratov, in dvomimo, da bi jih dr. Adler in drugovi preveč pohvalili, če bi vedeli zanje. Manjka jim najpoprej izobrazbe, ker ne bero drugega kot „Rudeči prapor“, in kot sužnji naših liberalcev tudi včasih „Slov. Narod“. O kaki knjižnici ali poučnih predavanjih seveda ni duha ne sluha. Edino kar kaže njihovo izobrazbo je njihova razglašena „banda“, pri kateri pa je boben, ta prekrasen instrument, že nešteto krat menjal svojega nabijalca. No pa, olikani so, dasi ne omikani — hrbtenico imajo zelo prigrbljivo, poklone dobro delajo, zlasti, če se je treba prikupiti kakemu višjemu gospodu. Najbolj pa jim manjka doslednosti. Kako ti ljudje menjajo svojo barvo! Precej po stavki nekako pred 2 leti so trdili: Nismo socialni demokratje, smo samo delavska stranka. No, kmalu potem so bili z dušo in telom „rudeči“, dasi se jim o soc. dem. načelih komaj sanja, mislijo da so že najboljši soc. dem., če znajo zabavljati zoper farje, zoper cerkev itd. To svojo „rudečo“ barvo so povdarjali povsod, tudi v „Rudečem praporju“. In sedaj? Zopet so samo delavska stranka, dasi imajo na svojem novem bivališču — kajti pred kratkim so imeli babilonsko preseljevanje — še vedno znak rudečih, gorečo bakljo. Samo nekaj jim moramo priznati, in to je njihova požrtvovalnost, ne rečemo za delavske koristi, pač pa za soc. dem. stranko. Radi in z veseljem nosijo svoje kronice — seveda ne prav vsi — v judovski žakeljček. Pač, še nekaj jim moramo priznati, namreč njihovo iznajdljivost, s katero iščejo že od začetka sredstev, da bi pomnožili število svojih. Najprej so kričali: Naša rešitev je edino v zvezi z Gratweinom; no, ta zveza nič kaj posebno ne vleče, ker so delavci v Gratweinu še na slabšem kot pri nas. Potem so zatajili svojo socialno demokracijo, in sedaj na vse pretege kriče, da so delavci in nič drugega, da bi le vjeli kakega kalina na te limanice; toda tudi to ne vleče, ker jih naši pre-dobro poznajo.

Nadalje so naprosili nekatere liberalne višje delavce — ti se namreč ne ponižajo med socialne proletarce, ti so nekaka višja bitja — da bi oni nekako s silo pritiskali na delavce, zlasti na delavke, da bi se pridružili soc. demokraciji; in ta pritisk se večkrat ponavlja,

dasi zaman. Potem so se zatekli k trditvi, da je vodstvo tovarne njim jako naklonjeno, kar pa je po našem mnenju neresnično; kajti vodstvo pozna pretežno večino krščanskega delavstva in ve dobro, da si more ohraniti zaupanje in veljavo pri delavstvu ter tovarni koristiti le, če ni strankarsko; in do sedaj takega strankarstva saj očitno ni pokazalo; saj je dalo lansko leto našemu bralnemu društvu 50 K podpore, in tudi prošnje naših mož v različnih zadevah je že večkrat upoštevalo. Tedaj tudi ta trditev ne pripelje soc. demokraciji toliko zaželjenih novih udov. Potem grozijo: Vsi bote morali iz tovarne, če se nam ne pridružite! No, ta je pa predebela. Saj pač povsod odločuje večina in ne manjšina, in morebiti se zna zgoditi ravno nasprotno, kakor se je zgodilo nedavno nekje na Nemškem. In ker še vse to ne izda mnogo, sklenili so kakor se čuje, ustanoviti nekako podporno društvo: no s tem zopet ne bo nič, imamo že mi tako društvo, ki lepo deluje. Potem pa še eno, zelo nizkotno, njih vredno sredstvo rabijo; naše delavce prav radi opazujejo in zavoljo malenkosti ovajajo, češ, jih bomo prisilili, da k nam pristopijo.

Slednjič pa še to-le: Lažejo ne vse pretege, češ: toliko in toliko jih že imamo, vpiši se še ti in ti! Potem naštevajo može in delavke, ki so kot skale trdni na naši strani, češ: tudi ta in ta je že pri nas. No, in zadnji čas pravijo: Tudi naš kaplan R. je čisto zato, da se vpišete kamor hočete, in tudi on se je k nam vpisal. No kaj hočete še lepšega? O da še lepše pride! Mlade fante vabijo k sebi, potem pa jim zabijajo: Ne smeš povedati očetu in materi! H koncu omenimo še lepo „rudeče“ svobodolubje in skrb za delavske težnje. Pred kratkim je bil namreč v „Slovenca“ prav na rahlo potippan nek uradnik v tovarni; tedaj so pa rudeči kot lovski psi sledili, kedo bi bil to pisal, da bi ga ovadili in spravili ob kruh, če bi bil tovarniški delavec; boje pa se rudeči javno povedati, da so sami oni, namreč „rudeči“ govorili še nedavno, da se mora v tovarni napraviti stavka, če ni mogoče drugače odstraniti one osebe. Taki so naši rudeči: za hrptom praskajo, spredaj pa ližejo. Dober tek!

Našim rudečim pa, ki vedno povdarjajo: bodimo edini! kličemo: Da bodimo edini: zakaj pa ste se ločili od večine delavstva? Vaša dolžnost je, da pridete nazaj na tisto mesto, kjer smo bili pred stavko edini — v iste namreč nastopili novo, napačno pot, mi smo ostali stari. Vam je lahka pot nazaj, ker vam ni treba ničesar zatajiti; saj pravite vedno, da ste kristjani, in za delavske koristi ste, kakor irdite, tudi vneti; no, tudi mi smo kristjani, in za delavske koristi vneti: torej se lahko najdemo na kršč. soc. stališču. Če bi pa mi hoteli za vami, pa bi morali zatajiti krščanstvo, katero je vam, dasi tega ne priznavate, trn v peti, da zatajiti bi morali delavske koristi, ker socialna demokracija kot židovska „Avantgarda“ ni in ne more rešiti delavstva. Sploh pa smo prepričani, da so te naše besede brezvspešne — in nam tudi ni posebno žal, ker tudi brez vas bo krščansko-socialna misel zmagala tako pri nas kot na Dunaju in drugod!

Kako pa je s kršč. soc. organizacijo? Omenimo le ob kratkem! Pred dobrim tednom smo spojili strokovno društvo s podpornim, in spopolnjena pravila so že predložena v potrjenje. Predavanje imamo vsak mesec, katero oskrbuje kršč. soc. zveza; odslej bomo poskušali tudi s socialnim poukom. Zadnji čas pa vsi govorimo za delavski dom, katerega res zelo zelo potrebujemo; sicer se organizacija ne more razvijati, ker ni nikakega večjega prostora. Če Bog da svoj blagoslov, in če dobimo še kaj dobrotnikov, ker sami smo pač preslabi, upamo prihodnjo spomlad pričeti z zidanjem. Prijatelje delavskega stanu in prijatelje kršč. soc. napredka širom domovine pa prosimo: Spominjajte se z večjimi ali manjšimi denarnimi prispevki našega nam toli potrebnega delavskega doma! Naprej za krščanska načela in krščansko ljudstvo!

Delavske drobtine.

Ljubljanske somišljenke prosimo, naj pridno pristopajo k slovenski krščansko-socialni zvezi v Ljubljani.

Martinova veselica katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani je privabila toliko občinstva, da je napolnila zadnji kotiček dvorane v „Rokodelskem domu“. Vrli pomočniki so priredili prav lep, zabaven večer. Pod vodstvom g. Sachsa so zapeli društveni pevci več zborov in želi zato splošno pohvalo. Posebno je ugajal čveterospjev „Slovo“, ki so ga pevci morali ponavljati, in samospjev g. Hejbal. Igri, ki sta bili na vsopredu, sta prav tako zabavni, kakor poučni. V igri „Stara škatlja“ (po J. S. Zwettlerju priredil M. Bulovec) je mizarskega mojstra Obelčana, ki je udan pijači in zapravlil s tem vse svoje premoženje, prav naravno igral g. Razpotnik. Tudi druge vloge so bile dobro porazdeljene. — Pri spretno predstavljeni igri „V Ameriko“ (priredil J. Gnjezda) se je občinstvo iz vsega srca smejalo Gobarju in čevljarskemu pomočniku Nacetu, ki sta čevljarskemu mojstru Pivcu tako hitro izbila iz glave misel na Ameriko. — Vsa veselica se je prav posrečila in je občinstvo zelo zadovoljilo.

Novo krščansko strokovno društvo papiernih delavcev v Medvodah ima jutri popoldne svoj prvi občni zbor. Prav tako, le naprej! Društvo ustanovil je ondodni č. g. župnik. Čast!

Krščanska delavska društva v Avstriji. Krščansko delavstvo v Avstriji ima že lepo število društev. Navesti hočemo, koliko krščanskih delavskih društev imamo v Avstriji. Na Spodnjem Avstrijskem je 100 delavskih krščanskih društev, na Zgornjem Avstrijskem 56, na Solnograškem 17, na Tirolskem nemških 35, laških 58, na Predarlškem 11, na Štajerskem 73, na Koroškem 13, na Kranjskem 15 (zadruga niso štete), na Češkem 88, na Moravskem 47, v Šleziji 28, v Galiciji 2 in v Bukovini 2. Skupaj torej 498, kakor smo posneli po nemškem koledarju za avstrijske krščanske delavce. Brezdvojbeno jih je pa več. Saj imamo že na Goriškem več kršč. delavskih društev, ki niso v navedenem seznamu. Vsekakor pa so nas prehiteli, kar se tiče kršč. delavskih društev, Nemci in Čehi. Izvzemši Galicije in Bukovine smo Slovenci po številu krščanskih delavskih društev, žal, zadnji. Res potrebno bo po vseh krajih na Slovenskem, kjer so delavci in še ni krščanskih delavskih društev, le-te zasnovati. Takih krajev je pa še zelo veliko. Sedaj je še čas marsikje ustanoviti naše delavsko društvo. Če se ne ustanovi, ima prosto pot materijalitiška brezverna socialna demokracija; kjer se pa enkrat ugnezdi, je delo zelo oteženo in če se v brezversko morje ondi delavstvo potopi, čegava bode krivda? Onih, ki imrjo oči, pa ne vidijo, ušesa, pa ne slišijo! Caveant consules!

Prva seja osrednjega odbora državne zveze krščanskega delavstva avstrijskega vrši se 1. in 2. februarja 1903.

Hrvatski izseljenci. Ljudstvo se izseljuje ne samo pri nas, ampak v ogromnem številu tudi na Hrvatskem. Leta 1900 se je iz Hrvaške in Slavonije izselilo 4176 ljudi, l. 1901 poskočilo je pa to število že na 7879, med njimi 858 žensk. Izseljujejo se Hrvatje v Ameriko in Rumunijo. Po večini so izseljenci delavci, potem kmetje, obrtniki, dočim se takozvane inteligence le malo izseli. Z izseljevalnim vprašanjem se, kakor čujemo, bavi v to izvoljena komisija slovensko-krščansko-socialne zveze prav marljivo. Nujno potreben je človekoljuben zavod za posredovanje izseljencem, da se jih iztrga iz rok brezvestnih agentov in spekulantov.

Vabilo k zabavnemu večeru, katerega priredi „Katoliško mladeniško društvo v Ljubljani“ v nedeljo dne 23. nov. 1902, ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu (Komenskega ulice št. 12). — Vspored: 1. A. Foerster: Planinska, zbor. 2. J. Kocjančič: Popotna pesem, zbor z bariton-solo. 3. E. Vašak: O ti moj dom, ti zemlja mila, zbor. 4. J. Aljaž: Občutki, zbor z bariton-solo. 5. Govor. 6. Novi župan Sinjegrajski. Burka s petjem v dveh dejanjih. Priredil I. Štrukelj. 7. Prosta zabava. Pevske točke izvajajo iz prijaznosti gojenci orglarske šole ceclijanskega društva. Vstopnina: Sedeži I.—IV. vrste po 40 kr.,

V.—VI. vrste po 30 kr., VII.—X. vrste po 20 kr., stojišče po 10 kr.

Koliko se je lani delalo čez uro v Avstriji. Leta 1901 je prosilo za dovoljenje delati čez postavno določeni čas 545 delovršb (predlanskem 501) Skupno se je prekoračilo postavno določeni čas 1002krat. Čez čas je delalo 38.371 delavcev, to je 36% vseh delavcev uporabljenih v dotičnih delovršbah. Prekoračenje delavnega časa variralo je od 1/4 do 3 ur. V največjih slučajih (610) se je delavna doba prekoračila za dve uri. Kar se tiče dobe, koliko časa se je čez uro delalo, se je največkrat čez normalni delavnik delalo skozi tri tedne. Čez postavno določeni čas se je delalo skupaj 2,664.855 delavnih ur (leta 1900 pa 3.329.170 ur), znižalo se je torej število ur za 664.315 ur. Znižanje povzročile so največ zaradi manjših naročil opekarne na Niže Avstrijskem. Znižalo se je pa delo tudi v livarnah železa, izdelovanji kos, izdelovanji razvitlavnih predmetov, pri izdelovanju strojev in pri izdelovanju klobučov. Zvišalo se je pa delo čez uro v tekstilni industriji (osobito na Moravskem), v izdelovanju vozov, v tovarnah za milo in sveče in po tiskarnah.

Strokovno društvo kršč. knjigovozov na Dunaju jako uspešno deluje. Za člane vrše se strokovna predavanja, na razpolago so v društvu časopisi, knjižnica in brezplačen strokovni pouk. Brezposelnim se da na teden 600 kron podpore. Vstopnina znaša 50 vin., tedenski donesek 20 v.

Deželnozbornske volitve na Dunaju. Kakor znano, so v X. okraju na Dunaju porazili voditelja avstrijske socialne demokracije žida dr. Adlerja vkljub siloviti in občudovanja vredni socialno demokratiški agitaciji. Socialna demokracija se je posluževala različnih sredstev, pošteni in nepošteni. Navajamo le nekatere: V 16. okraju napadli so soc. demokratje v masah agitacijski prostor krščanskih socialcev, unel se je pravcati boj. Nek socialni demokrat je ranil z nožem nekega krščanskega socialca tako, da so ga morali prepeljati v bolnico. Socialne demokratinje ženske so kršč. soc. agitatorje napadle z vsebino nočnih posod in s pasjimi biči. Na nekem drugem kraju so socialni demokratje napadli kršč. socialce s kamni. Ko je na lice mesta prišla policija, so zbežali. Delavec Bednaž v tovarni Hutter & Schranj je volil s krščanskimi socialci. Sodrugi so zahtevali od gospodarja, naj ga iz službe odpusti ali pa stopijo v stavko. Gospodar je Bednaža res nato odslovil, toda za slovo so ga sodrugi pošteno pretepli. Kršč. soc. kovača Kucato so pa napadli in ranili s pilo na roki in na glavi. Socialni demokrat Šikman v družbi mizarjev Čeha, Winklerja in Kollašika so ga zabodli v trebuh. S takim nasiljem so delali socialisti in res se moramo čuditi, da so pri taki siloviti agitaciji soc. demokrate porazili naši somišljeniki.

Krščanski delavci in vojaštvo. Vodilni krogi krščanskega delavstva na Dunaju zahtevajo upeljavo dveletne vojaške službe. V nemški armadi se trdi, da je najboljša na svetu, a ima dveletno stalno vojaško službo, deloma dveletno vojaško službo imajo Italija, Grška, Belgija in upeljati jo nameravajo na Francoskem. Nadalje zahtevajo odpravo zadnje orožne vaje in zastarelega sodnijskega postopanja pri vojaki.

Strokovna zveza krščanskih kovinarjev za vso Avstrijo snuje se na Dunaju. Pravila so še pri ministerstvu, ki dela formalne sitnosti. Vstopnina znaša 50 vin., prispevek na teden 30 vin. Ako želi kak krščanski kovinar pristopiti v strokovno krščansko zvezo, naj se obrne na ravnatelja pod naslovom: Schuhmeister XIV. Bezirk, Hollergasse 20/III. Th. 32.

Obrtna sodišča v Avstriji so: Aussig na Elbi, Bielitz, Brno, Gradec, Jagerndorf, Krakovo, Lvov, Lubno, Moravska Ostrava, Mor. Lepa Gora, Plzenj, Praga, Reichenberg, Toplice in na Dunaju.

Sedeži obrtnih nadzornikov so v Brnu, Černovicah, Inomostu, Celovcu, Komotavi, Krajevem Gradcu, Krakovu, Lvovu, Ljubnu, Lincu, Olomucu, Pardubicu, Plzenu, Pragi, Reichenbergu, Tišinju, Trientu, Trstu, Tropavi in na Dunaju.

Rudarski štrajk na Francoskem, ki traja že dolgo časa, postal je zelo kritičen. Delavci

se niso hoteli udati razsodišču in so delodajalci zato z delavci pretrgali vsako pogajanje. Posledice se sedaj še ne morejo preračunati, toda gotovo bode pri delavstvu posledica — beda. Že sedaj so delavci v dveh okrajih: revivier nord in Pas de Calais na zaslužku izgubili 13,844.608 frankov.

Štrajki v starih časih. Neki francoski arheolog je našel stari pergament, ki spričuje, da je bilo tudi v starih časih štrajkov ter da to ni proizvod nove dobe. Stari spisi kažejo, da so peki v Jeruzalemu, predno si je cesar Titus osvojil to mesto, izjavili, da ne spečejo več nobenega hleba, ako se jim ne zviša plača. Prebivalci Jeruzalema pa so si znali pomagati in naročili so druge peke iz Aleksandrije, kateri pa za Jeruzalemce niso znali narediti pečiva. Vsled tega so bili Jeruzalemci prisiljeni pokoriti se domačim pekem in povišati jim plače.

Železnato vino

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

LEKARJA Piccoli - ja
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

Edina zaloga na Kranjskem
LEKARNA PICCOLI
„pri Angelju“

~ Ljubljana, Dunajska cesta. ~

Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek, ali po poštnem povzetju. I. 40 10-4

Spominjajte se ljudskega sklada!

„Slovenski List“ prodaja se v Brus-Štefotovi prodajalnici Pred škofijo. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pozor! Pozor!

Prijatelj, ako hočeš najcencjše in najpri-
stnejše vino piti, tedaj se potruji v gostilno
na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x-43

Istrijansko , belo, liter po	28 kr.
Cviček „ „	32 „
Bizelsko „ „	36 „
Rebula „ „	40 „
Refoško „ „	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina
pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam
dobi črni istrijanec po **24 kr. liter**,
kateremu je vsaka konkurenca izključena,
bodisi po kakovosti ali po ceni.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 25. novembra
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Predava g. **dr. M. Opeka.**

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke **J. Spreitzer**

Slovenske ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49-44

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje
pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno
omrežje, vežna vrata umetno in preprosto iz-
delana, balkone, verande, paviljone, stolpne
križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih
risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

Vse poprave
izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Stanje vlog 30. junija 1902:
blizu 9 milijonov kron

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet v letu 1901:
čez 23 milijonov kron.

Preje: Gradišče št. 1.

Ljudska posojilnica

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema **hranilne vloge**
vsak delavnik od 8. zjutraj
do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 1/2 0/0

brez kakega odbitka, tako, da
sprejme vložnik od vsakih
vloženih 100 kron čistih
4 krone 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1902: 8,818.060 K 70 h. Denarni promet v l. 1901: 23,559.611 K 20 h.

HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. junija 1902.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar.
podpredsednik

ODBORNIKI:

Josip Jare,
veleposestnik v Medvodah.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polju.

Ivan Kregar,
načelnik okr. boln. blag. v Ljubljani.

Frančiček Leskovic,
zasebnik in blagajnik „Ljud. posojilnice“

Karol Pollak
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Greg. Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušentčnik
profesor bogoslovja v Ljubljani.

47 8-3